

MONITOR

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK IV., ČÍSLO 22

20. prosinec 2007

(za dobrovolné příspěvky)

ROK STÉHO VÝROČÍ BLAHOŘEČENÍ SV. PANÍ ZDISLAVY – PATRONKY RODIN

Tradice Otců

Z kázání svatého Fulgencia, biskupa v Ruspe

Náš Král, jakkoli ten nejvyšší, přišel kvůli nám v poníženosti. Nemohl ovšem přijít s prázdnou, a tak přinesl svému vojsku veliký, královský dar. Nejenže jim všechny opravdu štědře obdaroval, ale také jim dodal nezdolnou sílu k boji. Tím darem, který přinesl, byla čistá láska přivádějící člověka k účasti na božství.

A co přinesl, to také rozdělil; sám sebe

přítom nijak neochudil, ale chudobu svých věrných podivuhodně zahrnul štědrostí a sám zůstal plný neztenčeného bohatství.

Tedy láska, táž, která Krista stáhla z nebe na zem, vynesla Štěpána ze země na nebesa. Čistá láska nejprve vyšlehla z Krále, pak zazářila také z vojína. Aby mohl přijmout diadém vítězství, jak naznačuje i jeho jméno, vyzbrojil se Štěpán láskou

a díky této zbrani všude zvítězil. Pro lásku k Bohu necouvl před rozlícenými Židy, pro lásku k bližnímu se modlil za ty, kteří ho kamenovali. Z lásky napomínal zbloudilé, aby se napravili, z lásky se přimlouval za kamenující, aby nebyli potrestáni.

Spolehl se na sílu lásky a přemohl Šavla i přes jeho kruté řádění, takže ten, který ho na zemi pronásledoval, v nebi se stal jeho přítelem a společníkem. A byla to právě svatá a neúnavná láska, která Štěpána přiměla, aby usiloval získat modlitbou ty, které nebyl s to obrátit domlouvou.

Vtělení Slova

Vánočním obdobím převládá radost. Radost ze stromečku, dárků, cukroví, pracovního volna..., a také radost z lásky nejbližších. Ať chceme nebo nechceme, ať tomu někdo věří či nikoli, prvním základem a zdrojem těchto radostí je událost zrození Ježíše Krista před více jak dvěma tisíci lety v judském Betlémě. Důvod, proč narození právě tohoto člověka má vliv i na naši současnost a stává se základem našeho (různě vypadajícího) slavení, spočívá v tajemství jeho Osoby. Ano, zná to i mnoho z těch, kdo s námi nesdílejí křesťanskou víru: Ježíš, syn Mariin, je také Syn Boží. Je člověk jako my, ale nejenom. Jeho Otcem je Bůh a proto i on sám – člověk Ježíš – je zároveň Bůh. Tato tajemná skutečnost je zdrojem vánoční radosti. Bůh přímo vstupuje do lidského života, do našich dějin. Bůh se stává člověkem, naším bratrem, přítelem, Zachránce... Bůh se stává člověkem, abychom se my mohli znovu stát Božími dětmi.

Je dobré uvědomit si, že ač jsou Vánoce vposledku oslavou narozenin Pána Ježíše, a ačkoli obraz betlémské stáje, v které se nad Děťátkem sklání Panna Maria, Josef a mnozí další, naplňuje tichým úžasem a radostí nejen děti, ale také dost dospělých, ta vskutku fascinující událost, nemající v historii obdoby, nastala o devět měsíců dříve. Vtělení Slova – Božího Syna proběhlo v tichu a skrytosti. Věděla o tom jen Panna Maria. Její pokora, čistá láska

Foto: archív

a poslušnost víry otevřely průchod Bohu mezi nás. Přijetím lidství skrze Ducha Svatého v Panně Marii se Bůh jistým způsobem spojil s každým člověkem. Chce s námi nést náš pozemský úděl, chce na sebe vzít tíhu našich vin, chce našemu lidskému životu dát opět Boží rozměr.

Každý z nás slaví spíše výročí svého narození než svého početí (i proto, že čas početí není snadno zjištělný). Každý rozumy ale také chápe, že jeho bytost žije a rozvíjí se od chvíle, kdy byla počata. Od okamžiku početí jsme to my, a ne někdo jiný. Jak potom porozumět tomu, že v naší zemi již padesát let trvá zákon, který umožňuje početé děti zabí-

jet? Kolik to již bylo prolito nevinné lidské krve a zraněno maminek? V jakém kontrastu proti této praxi stojí Mariin souhlas daný také v nelehké situaci – její rozhodnutí pro život lidský a Boží?

I Církev více oslavuje den, kdy se podivuhodně Boží Vtělení stalo zjevným. Ono Vtělení Slova však zůstává hlavním důvodem vánoční radosti. Bůh se spojil s člověkem, nebe se opět dotklo země, Slovo se stalo tělem a přebývá s námi. V Ježíši máme znovu otevřený přístup do náruče milujícího Boha Otce. V Ježíši je také uzdravení všech našich ran a odpuštění hříchů. Co nás může potěšit víc?

fr. Pavel Mayer OP

ZPRÁVY

Papež o Chromatiovi z Aquileje

Dne 5. prosince hovořil papež při generální audienci o Chromatiovi z Aquileje. Nazval ho „horlivým pastýřem“ a připomněl, že k lidem hovořil nejraději lidovým jazykem, bohatým na srozumitelné obrazy.

Chromatius se narodil v Aquileji, kde se stal knězem a v roce 381 se zde – volbou biskupů – stal biskupem. Vzal si za úkol vymýtit zbytky ariánství ze své oblasti. Za gótských a hunských vpádů byla jeho knihovna zničena a část jeho spisů byla objevena teprve nedávno.

Důraz kladl na učení o Trojici, o níž často rozjímal. Jeho práce přispěla po padesáti letech k definici chalkedonského koncilu. „Církev je jedna, zrozená z krve Kristovy a zahalena do vzácného pláště utkaného Duchem Svatým,“ napsal Chromatius. Často také přirovnával Církev ke člunu na bouřlivém moři.

Papež připomněl, že Chromatius žil v bouřlivé době a byl „nablízku věřícím, aby je utěšoval a otevíral jejich duše důvěře v Boha, který své děti nikdy neoopouští“.

Fides

Život Církve v Asii

Dne 20. listopadu se v Římě konalo 11. zasedání Zvláštní rady pro Asii generálního sekretariátu synody biskupů. Hodnotila se zde situace Církve v asijských zemích, uplatňování exhortace *Ecclesia in Asia* a vliv dalších církevních dokumentů z poslední doby.

Debata vytvořila široce pojatý obraz církevního života v Asii a životních podmínek zdejších společností. V řadě zemí jsou podmínky pro činnost Církve příznivé, jinde jsou komplikovány válkami, etnickými boji, násilím, terorismem, represí a omezováním svobody svědomí.

Mnohde jsou křesťanské menšiny nuceny opouštět své země nebo trpí násilím fundamentalistických skupin. Nedostatek náboženské svobody má různé formy: omezení komunikace mezi biskupy a jejich komunikace s papežem, obtíže

s vízy pro pastorační pracovníky, překážky znesnadňující budování kostelů, odmítání náboženství ve veřejném životě.

Jsou tu i pozitivní aspekty, jako je nárůst počtu katolíků na územích, kde jich dosud bylo velmi málo, věrnost víře i za cenu života (v roce 2006 byli v Asii zabití čtyři kněží), nárůst kněžských a řeholních povolání (asijská kněží už mohou působit jako misionáři v jiných asijských zemích i na jiných kontinentech).

Kromě toho je Církev otevřená dialogu s velkými náboženstvími Asie a tak přispívá k toleranci a občanské harmonii, posiluje vládu zákona a proces demokratizace společnosti. Má také značný vliv díky svým sociálním aktivitám ve školách a nemocnicích a působení v oblasti lidských práv.

VIS

Izraelský právník: Západ ignoruje pronásledování arabských křesťanů

Justus Weiner, izraelský právník zabývající se lidskými právy, obvinil západní vlády a média z ignorace systematického pronásledování palestinských arabských křesťanů jejich muslimskými sousedy a vládci. Weiner předložil na prezentaci v Jeruzalémském centru pro veřejné záležitosti (JCPA) důkazy zneužívání, zavražďování, náboženské netolerance a fyzického násilí, jimž jsou pravidelně vystavováni palestiniští křesťané v Judsku a Samaří (Západní břeh).

Podle Weina jsou však prezentované příklady pronásledování a vraždění palestinských křesťanů pouze špičkou ledovce, protože většina Palestinců si netroufá o své situaci hovořit. Podle Wei-

nera zbyde v příštím desetiletí ve Svaté zemi pouze hrstka křesťanů. Příkladem zmenšování křesťanské populace je město Betlém, kterému dříve křesťané dominovali, ale nyní jich je zde méně než 20 %.

Weiner požaduje, aby západní vlády, hlavní mezinárodní média a organizace zabývající se lidskými právy, intervenovaly a požadovaly na Palestinské samosprávě ochranu práv křesťanů žijících na území pod její kontrolou. Starost mezinárodní veřejnosti o arabské křesťany ustala po vytvoření Palestinské samosprávy v roce 1995 kvůli snaze nemalovat režim v černých barvách.

NAI – česká verze

„Nigérie a AIDS“

Agentura „Církev v nouzi“ natočila film o nasazení Církve proti epidemii AIDS v Nigérii s názvem „Nigérie a AIDS“. Katoličtí zdravotní odborníci, řeholnice a biskup z Minny v západní Nigérii Martin Igwe Uzoukwu zde poukazují na význam činnosti Církve pro prevenci a léčbu AIDS.

Všichni argumentují proti používání kondomů a přimlouvají se za předmanželskou zdrženlivost a manželskou věrnost.

Podle zprávy UNAIDS, organizace, která je součástí OSN, je na světě 33,2 milionů nemocných AIDS, z toho přes 10 % v Nigérii. Nigérie má 140 milionů obyvatel, je nejlidnatější zemí Afriky, ale má třetí nejvyšší výskyt infekce HIV. Je zde 320 katolických zařízení, jež poskytují péči i v odlehlých oblastech. Jsou tu svépomocné skupiny, v lékařských centrech se rozdělují léky posilující imunitu, provádějí se i menší operace.

ACN

Křesťanské stránky pro děti v arabštině

Křesťanský televizní vysílač SAT-7 spustil první křesťanský televizní kanál pro arabsky mluvící děti na Blízkém východě a v severní Africe.

Kanál vysílá například kreslené filmy s křesťanským obsahem, filmy o Ježíšovi pro děti a rozhovory s dětmi, které nyní v prosinci vysvětlují pravý význam Vánoc.

V arabském světě žije sto milionů dětí, z nichž polovina má přístup k televizi. Křesťanský kanál má mezi nimi šířit naději i nové myšlenky a stát se místem, kde se mladí diváci otevírají křesťanskému poselství.

Dosud existovalo šest dětských programů v arabštině, jež jsou zaměřeny protikřesťanský a propagují násilí, „mučednictví“ v radikálně islámském smyslu. Křesťanský kanál má přinášet zvěst lásky a odpuštění.

SAT-7 je křesťanský satelitní vysílač, který od roku 1996 provozují různé konfese na Blízkém východě a v severní Africe. Chce přinést křesťanské poselství do každé domácnosti v těchto oblastech. Centrála je na Kypru, redakce v Egyptě a produkční firmy jsou na řadě míst, mimo jiné v Libanonu.

Kathmet

ZPRÁVY

Kongregace pro klérus umožňuje kněžím přístup k biblickým textům a jejich výkladu

Vatikánské webové stránky otevřely novou stránku s názvem „Bible pro kněze“ (www.bibliaclerus.org). Je zde přístup ke Starému i Novému zákonu v řečtině resp. hebrejštině. Uživatel zde může najít komentáře předních biblistů a odkazy na liturgické texty. Kongregace

pro klérus tak chce umožnit především kněžím rychlý přístup k biblickým místům a výkladové literatuře.

Stránky mají italskou, francouzskou, anglickou, portugalskou, španělskou a německou verzi.

Kathnet

Sto milionů dětí nemá přístup k základnímu vzdělání: salesiáni to chtějí změnit

Salesiánská organizace „Mládež třetího světa“ (JTM) odstartovala novou kampaň „Vzdělání jako nástroj společenské změny“. Chce lidem pomoci, aby si uvědomili, že vzdělání je neúčinnější prostředek k překonání chudoby. Základní vzdělání u dětí snižuje rozsah chudoby v populaci a poskytuje základní nástroje

pro osobní i komunitní rozvoj.

Salesiáni provozují 80 programů ve spolupráci s 25 zeměmi světa. Tyto programy poskytují mladým lidem profesní výcvik, základní vzdělání, věnují se výstavbě škol, vzdělávání učitelů a zlepšují podmínky dětí na ulici.

Fides

Nepál: zájem o křesťanství mezi mladými stoupá

V Nepálu žije zatím jen malá katolická komunita (6226 věřících), ale stále více mladých Nepálců se zajímá o křesťanství, uchází se o vyučování a žádá o křest. Nepálský vikář biskup Anthony Sharma SJ proto žádá kongregace po celém světě, aby poslaly misionáře a otevřely nová společenství v Nepálu.

„Lidé nám nabízejí půdu, abychom mohli otevřít řeholní domy, sociální cen-

tra, nemocnice, školy,“ řekl vikář.

Od roku 1991, kdy nová ústava odstranila zákaz konverzí, vzrostl počet křesťanů v Nepálu z 50 000 na 800 000. Po politických nepokojích posledních let se mladí lidé cítí svobodněji mluvit a vidí v křesťanství „naději na lepší život“. Nepálci velmi oceňují křesťanské školy a nemocnice.

Fides

Manitoba: propotratoři sprejeři poškodili kostel

Kostel Svatého růžence v kanadském Osborne Village byl pomalován propotratořovými graffiti. Černé nápisy „mé tělo – moje volba“ pokryly kostelní zeď hned za památníkem věnovaným potraceným dětem. Farář Sam Argenziano řekl, že nechá graffiti na místě až do jara, aby se připomněl konflikt mezi propotratoři a obhájci kultury života.

Ani tento vandalismus nepřiměje Církev k tomu, aby památník odstranila.

Vandalismus motivovaný nenávisť proti obhájci života je poměrně běžný, ale velká média ho ignorují. Také Centrum pro krizová těhotenství ve Winnipegu bylo loni posprejováno nejméně pětkrát.

LifeSite News

Betlém se chystá na příliv poutníků

Svatá země, zejména Betlém, se chystá na příliv poutníků během vánočních svátků. Františkáni, kteří spravují svatyni v Betlémě, slaví letos 660. výročí pobytu a služby při Jeskyni Narození Páně. Péče o poutníky patří mezi priority působení františkánské Kustodie Svaté země. V této souvislosti bylo také Kusto-

dií oznámeno, že z důvodu restauračních prací je v Nazaretě uzavřena jeskyň Zvěstování a byly omezeny návštěvy Mojžíšovy svatyně na hoře Nebo v Jordánsku. Ostatní poutní místa spravovaná františkány budou mít naopak prodlouženou otevírací dobu.

Rádío Vaticana

Maledivy: občanství pouze pro muslimy

Ústavní shromáždění souostroví Maledivy schválilo ústavní dodatek, podle něhož občanem Malediv nemůže být nikdo, kdo není muslimem. Mnoho obyvatel Malediv proto ztratí občanství.

Na Maledivách není legální žádná náboženská praxe kromě muslimské; v zemi je však malé procento křesťanů, někteří z nich jsou konvertité z islámu.

Becket Fund

Prostřílená ikona vystavena ve Washingtonu

Na výstavě o náboženské obnově v Rusku, jež byla otevřena v Národní bazilice ve Washingtonu, je vystavena i kopie kazaňské Bohorodičky, prostřelená třinácti zásahy z kulometu. Papež Jan Pavel II. ji měl řadu let ve svém římském bytě a vrátil ji do Ruska v srpnu 2004.

Mariina tvář je netknutá, ale její hrud je rozervána střelami: ty zasáhly také Jezulátko, jež drží na ruce.

„Před revolucí roku 1917 bylo v Rusku více ikon a kostelů zasvěcených Paně Marii, než v kterékoli jiné zemi na světě,“ řekl otec Viktor Potapov, farář od svatého Jana ve Washingtonu. „Rusko se tehdy často nazývalo ‚Dům Mariin‘.“ Dodal, že protikřesťanské režimy v Rusku 20. století usmrtily více mučedníků, než kolik jich zahynulo za 300 let v římském impériu. „Ale krev mučedníků je semenem víry. A křesťanská víra se dnes v Rusku obnovuje.“

Inside the Vatican

Foto: <http://www.gkcat.ifo.sk>

KOMENTÁŘE

Anestézie svědomí a námitka svědomí

Nové výzvy v boji za obranu života

Foto: archív

Dne 29. října přijal Benedikt XVI. účastníky 25. mezinárodního kongresu katolických lékárníků. Jediná věta z jeho proslovu vyvolala „víření bitevních bubnů“ v řadách zastánců kultury smrti. Co řekl tak vyzývavého? „V mravní oblasti je vaše federace vyzvána, aby řešila otázku odmítnutí z mravních důvodů, jež je právem, které musí být uznáno vašemu povolání, aby vám dovolilo nespolupracovat přímo či nepřímo na dodávání výrobků, které mají za cíl jasně nemravné volby, jako je umělý potrat nebo eutanazie.“ Jasně slovo padlo do světa posměšků, pohrdání, předsudků, lživé reklamy a manipulace veřejného mínění, a jen to zasyčelo. Že přeháním?

Pravda o chemickém potratu

Zdravotní odbor italské provincie Emilia Romagna se ve výroční relaci o potratu chlubí, že „většina italských vzdělanějších žen používá potratovou pilulku RU 486“ – jinými slovy, kdo používá RU 486, není žádná chuděrka, snad cizinka nebo jen dívka s obecnou školou, ale vzdělaná osoba, která chce pro sebe to nejlepší, co je na trhu.

To však je ovoce intenzivní a bezuzdné propagandy ve prospěch chemického potratu. V novinách ani v televizi

dosud nebyla zmínka o Holly Pattersonové, osmnáctileté kalifornské dívce, kterou zabila tato *kill pill* (tak je nazývána RU 486 v USA), ani o úporném boji jejího otce, který umožnil objevit další oběti této pilulky a protrhl oponu mlčení nad hrůzou potratu pilulkou RU 486. Žádný televizní pořad nevyšvětlil, že chemický potrat je proces, který vyžaduje nejméně 15 dní, a jeho výsledek je nejistý až do konce, který probíhá v osamocení, mezi záchvaty nevolnosti a bolestných křečí (a v podstatě malém porodu), který donutí ženu stále kontrolovat krvácení a vidět potrácené dítě. Kdo si myslí, že RU 486 je bezpečná bezbolestná metoda potratu, měl by se začíst do zahraničního tisku a objevil by, že *New York Times* rozsáhle informoval (ne mizivě jako český tisk!) o smrtích a drastických případech vyvolaných touto pilulkou. Před dvěma týdny londýnské *Times* přinesly článek s příznačným titulem „Brutální pravda o chemickém potratu“, v němž se RU 486 definuje jako *horror-pill* (pilulka hrůzy).

Zhoubné účinky britského potratového zákona

„Umělých potratů je v mé zemi příliš mnoho,“ prohlásil v nedávném interviu liberální poslanec David Steel,

„otec“ britského potratového zákona, jímž byl v roce 1967 povolen potrat do 24. týdnu těhotenství. V tom roce bylo zaznamenáno 55 000 potratů, dnes je jich 200 000 ročně. „Nikdy bych si nepředstavil, když jsem vedl svou kampaň,“ prohlásil Steel, „že ve Velké Británii dojde k tak nezodpovědnému postoji. Mnoho žen se uchyluje k umělému potratu jako k antikoncepčnímu prostředku.“ Tento potratový zákon se dostal znovu pod reflektory veřejné debaty a střetů v parlamentu. Odpůrci zákona chtějí omezit jeho zhoubné účinky, vzhdyž jen v roce 2006 bylo provedeno přes 200 000 ukončení těhotenství, což je nárůst o 3,9 %.

Kardinál O'Brien, primas skotské církve, v homilii pronesené 31. května v *Den obrany života* pranýřoval prohlášení z roku 1967, když byl schvalován potratový zákon: „Lži a tendenčnosti byly předkládány jako pravdy a soucit: lidem se tvrdilo, že se potrat bude provádět pouze v krajních případech, a zatím jsme za 40 let zabili šest milionů nenarozených dětí. Rozsah tohoto vraždění přesahuje schopnost chápaní. Ve Skotsku zabíjíme každý den školní třídu plnou žáků.“ Podle sdružení gynekologů (Královská společnost gynekologů a porodníků) se polovina umělých potratů provádí na soukromých klinikách, protože většina lékařů ve veřejných nemocnicích, kde se tato genocida provádí bezplatně, je odmítá provádět. Tendence odmítat likvidaci nenarozených z mravních důvodů roste i mezi anglickými studenty medicíny.

Demografická krize v Rusku

Zatímco ruská *Duma* pracuje na zákonu, který by omezoval možnosti umělého potratu, ministryně zdravotnictví Taťána Golikova se rozhodla nečekat na dlouhé lhůty parlamentního schvalovacího řízení a dekretem zrušila právo na umělý potrat, kromě výjimečných případů. Je to historický obrat a k tomu podepsaný ženou, která se rozhodla čelit dramatické demografické krizi své země. Jen v prvních deseti měsících bylo provedeno 1 200 000 umělých potratů. Obyvatelstvo Ruska se zmenšuje o 700 000 osob ročně. Od roku 1992 do roku 2005 Rusko ztratilo 16 % svého obyvatelstva, má tedy o 11 milionů méně obyvatel. Dnes má Rusko 142 milionů obyvatel, ale za deset let by touto rychlostí mělo jen 135 milionů.

KOMENTÁŘE

V Kremlu už se mluví o „demografickém kómatu“. Důvody tohoto obratu v Moskvě ovšem nejsou etické, nýbrž zřejmě ekonomické a společenské. Vláda se už pokoušela přesvědčit ženy, aby rodily více dětí, různými podporami, potvrzeními mateřského kapitálu, penzijními fondy pro „produktivní matky“. Ale mnoho rodin, kde jsou oba manželé zaměstnáni a mají dvě děti, žije v blízkosti hranice chudoby. Požadují mnohem víc než jen několik euro podpory. Odtud tedy opačný rozkaz. Prezident Putin klade demografickou krizi na první místo z naléhavých potřeb národa a citoval Lichačeva: „Láska k vlasti začíná láskou k rodině.“ Naléhal na návrat

k tradiční rodině. Obrací se ale na generaci, která vyrostla v kolektivizovaných rodinách reálného socialismu, a pak brutálně přešla k západnímu modelu jednoho dítěte: děti se rodí mimo manželství, matky jsou opuštěné a chudé, rozvodovost je vysoká (vždyť právě s příchozem tohoto západního modelu vybuchla před 15 lety demografická krize).

V tom obratu je ale nepopiratelné příznání, že se zhroutily jak revoluční ideje – povolit potrat, aby se získala ženská pracovní síla, tak konzumistický model, který vyúsťuje do demografické morové rány; hrouť se ale i logika „dostatku surovin“, která se obrací na rodiny už sto let rozkládané a účinně rozvrácené,

aby zase měly hodně dětí. Paměť národa se může vymazat za několik desítek let násilím nebo indoktrinací. Pak ale nestačí jen vládní výnosy či odhlasované zákony nebo apel na tradiční rodinu, to jest před-revoluční rodinu křesťanského Ruska.

„Nadešel čas nastoupit jinou cestu,“ končí svůj apel britští biskupové. Jinými slovy a opatřeními totéž říká a provádí ruský prezident Putin a jeho vláda. Právý obrat ale nastane jen obrácením srdce, pokáním za ty nečíslné oběti a životem podle Kristova evangelia, který je s to vytvářet křesťanskou rodinu v tradicích světů.

P. Josef Kolář SJ
(mezititulky redakce)

Žijeme v postkřesťanské době?

Přednáška Charlese Chaputa, arcibiskupa coloradského Denveru

Tento článek je druhou částí přednášky arcibiskupa Charlese Chaputa na Právnické fakultě Univerzity svatého Jana v newyorském Queensu. Přednáška pod názvem „Církev a stát dnes: co patří císaři, a co mu nepatří“ byla proslavena 26. října 2007.

„Naše společnost je rozvinutá v oblasti vědy a umění. Má komplexní ekonomiku a silnou armádu. Existuje v ní řada různých náboženství, i když se náboženství stává soukromou věcí nebo věcí úředních ceremonií.

Ale má velký problém s nedostatkem dětí. Vláda se snaží podpořit lidi, aby měli více potomstva, ale nefunguje to. Promiskuita je běžná a obecně přijímaná, stejně tak bisexualita a homosexualita, stejně tak prostituce. Potraty jsou legální, praktikují se běžně, přední intelektuálové naší společnosti je omlouvají. Sem tam některý zákonodárce prosadí opatření na podporu manželství, argumentuje se, že zdraví a budoucnost společnosti závisí na stabilních rodinách. Ale tato opatření nikam nevedou.“

Dobře. O jaké společnosti to mluvíme? Jistě, na naši společnost by to sedělo. Ale o té já teď nemluvíme.

Popsal jsem totiž podmínky ve Středozeví Kristovy doby. Míváme tendenci idealizovat si naše předky, hledět na staré Řecko a Řím jako na dobu mimořádného rozvoje. Ano, byla taková. Ale měla také svou druhou stránku.

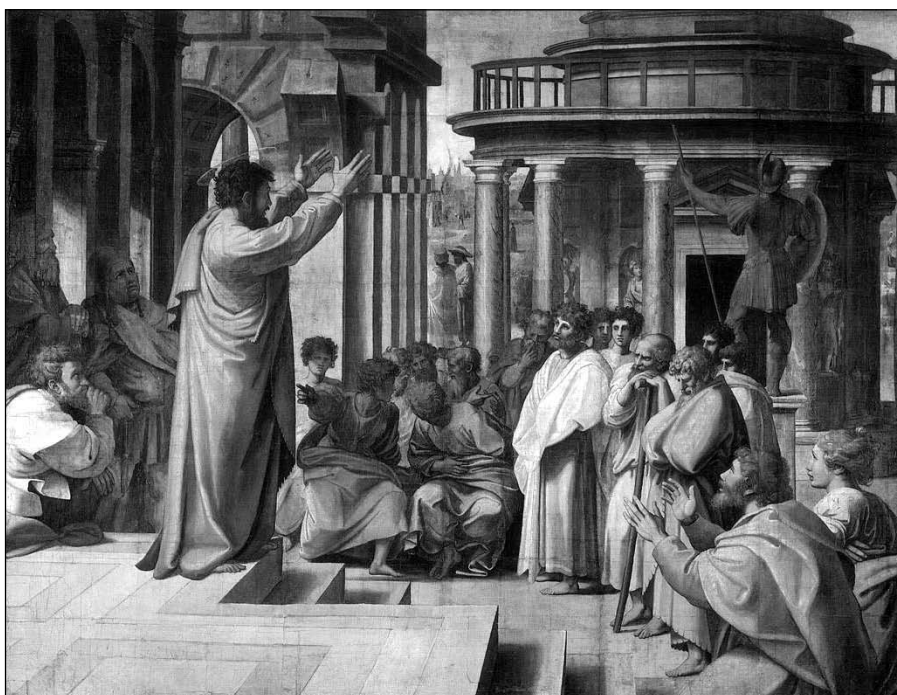
Doba počátků křesťanství se v mnohém podobala době dnešní

Když vzpomínáme na to, jak Platon a Aristoteles prosazovali potrat a infan-

cidu, neuvědomujeme si mnohdy, že prostě hájili státní politiku. Hippokrates, velký průkopník medicíny, vytvořil také potratovou soupravu, v níž byly ostré žiletky na vyříznutí plodu a háček na jeho vytažení z dělohy. To si s Hippokratovou přísahou obvykle nespojujeme; ale před několika lety objevili archeologové

zbytky jakési potratové a infanticidní „kliniky“ z římské doby. Byla tu žumpa naplněná kostičkami více než 100 dětí.

Pokud jste to ještě neudělali, doporučoval bych vám přečíst malou knížku, jež vyšla před deseti lety, „Vznik křesťanství“ od Rodneyho Starka, badatele z Baylorovy univerzity. Najdete toho tam ještě víc.

KOMENTÁŘE

Ale co má co dělat antický Řím s mým dnešním tématem, jímž je dnešní vztah Církve a státu?

Vysvětlil bych to takhle: lidé často říkají, že žijeme v po-křesťanské době. Chce se tím vyjádřit, že západní národy v posledních desetiletích opouštějí a podceňují své křesťanské dědictví. Ale naše „po-křesťanská doba“ vypadá spíše jako „před-křesťanská doba“. Znamení naší doby v rozvinutém světě – znamená morální, intelektuální, duchovní i demografická – jsou znepokojivě podobná znamením ve světě doby Vtělení.

Historie nám nabízí podněty pro naši evangelizaci

Poučit se z historie je subjektivní záležitost. Je tu vždycky riziko, že budeme zjednodušovat. Ale já jsem přesvědčen, že výzvy, jimž čelíme jako dnešní katolíci, jsou velmi podobné těm, jimž čelili první křesťané. A to by nám mohlo pomoci uvědomit si perspektivu, v níž oni tehdy evangelizovali svou kulturu. Odvedli tak skvělou práci, že během 400 let se křesťanství stalo dominantním náboženstvím tehdejšího světa a základem západní civilizace. Pokud se z této historie poučíme, bude nová evangelizace snazší – evangelizace, kterou Bůh rozvíjí naším prostřednictvím.

Rodney Stark otvírá několik klíčových otázek: jakto, že křesťanství uspělo? Jak dokázalo tolik věcí v tak krátké době? Stark přitom není jen sociolog, on je také – podle svých slov – agnostik. Nemá zájem mluvit o Boží vůli nebo o dílech Ducha Svatého. Soustřeďuje se jen na ta fakta, jež si může ověřit.

Stark zdůvodňuje tento křesťanský úspěch dvěma věcmi: zaprvé křesťan-

ským učením, zadruhé tím, že lidé tomu to učení byli věrní; jde mu o způsob, jak mu „dali konkrétní tělo“, jak organizovali svou činnost i individuální chování.

Řekněme to méně akademickými slovy: Církev, skrze apoštoly a jejich následníky, kázala evangelium Ježíše Krista. Lidé v to evangelium uvěřili. Ale ne tak, že by jen souhlasili s určitými idejemi. Uvěřit v evangelium znamenalo změnit celý způsob myšlení a života. Byla to radikální transformace. Tak radikální, že už prostě nemohli nadále žít tak jako lidé okolo nich.

Stark dokládá, že jednou z klíčových oblastí, kde křesťané odmítli okolní kulturu, bylo manželství a rodina. Být křesťanem, to od začátku znamenalo odmítnout potrat, infanticidu, kontrolu porodnosti, rozvod, homosexuální praktiky a manželskou nevěru – tedy praxi, která byla u ostatních Římanů běžná.

Jsem přesvědčen, že výzvy, jimž čelíme jako dnešní katolíci, jsou velmi podobné těm, jimž čelili první křesťané.

Ochrana nenarozených již od počátků křesťanství

Athenagoras, křesťanský laik, řekl císaři Marku Aureliovi v roce 176, že potrat je vražda a ti, kdo jsou do toho zapleteni, „se budou zodpovídat Bohu“. A řekl také císaři, proč: „Protože my vidíme už zárodek v děloze jako stvořeného člověka a objekt Boží péče.“

Křesťanský respekt k nenarozeným dětem není žádný středověký vynález. Vychází už ze samotných počátků naší víry. V rané Církvi se nevedly debaty o politicích a jejich přístupu k přijímání. Nebylo to potřeba. Nikdo, kdo toleroval cizoložství nebo propagoval potrat, by se byl neodvážil přiblížit k eucharistickému stolu, natož se nazývat pravým křesťanem.

A tady je důvod: prvotní křesťané se chápali jako výhonek nové světové rodiny Boží. Viděli kulturu kolem sebe jako kulturu smrti, jako společnost, která vyhlazuje samu sebe. Také když čtete raně křesťanskou literaturu, popisují se tam praktiky jako cizoložství a potrat jakožto součást „cesty smrti“ nebo „cesty ďáblův“.

Budu citovat úryvek z apologetického díla Minucia Felixe z 2. století. Minucius byl římský právník a konvertita. Píše o léku, který vyvolával potrat, tak-

to: „Některé ženy polykají léky, jež mají v jejich lůně udusit počátek“ budoucí lidské osoby.

Tohle viděli první křesťané ve světě kolem sebe. Byli přesvědčeni, že tento svět likviduje svou vlastní budoucnost. Dusí budoucí generace, ještě než se zrodily. Byla to pozvolná sebevražda.

Potřebujeme stejnou odvahu jako prvotní křesťané

Jelikož vidíme podobná znamení i v dnešní době, musíme najít odvahu, s níž se první křesťané postavili své kultuře. Nejenže musíme věřit to, co věřili oni: musíme v to věřit se stejným nadšením.

Prvotní křesťané stavěli své životy na víře, že Bůh je náš Otec. Respektovali císaře, ale nepletli si ho s Bohem, a stavěli Boha na první místo. Věřili, že Církev je naše matka. Věřili, že jejich biskupové a kněží jsou duchovní otcové a že oni sami se skrze svátosti stávají dětmi Božími, neboli „účastníky na Boží přirozenosti“, jak řekl Petr.

Je čas, aby ti, kdo tvrdí, že jsou „katolíci“, začali chápat svou katolickou identitu jako identitu učedníků Kristových a misionářů jeho Církve. Svě vlastní sloužíme nejlépe tehdy, když si uvědomujeme, že jsme především občany nebeské vlasti. Jsme lepšími Američany, když jsme pravými katolíky – a to proto, že nežijeme-li naší katolickou vírou autenticky, nemáme co přinést do veřejných debat, jež určují cestu našeho národa.

Pluralismus v demokracii neznamená, že budeme mlčet o nepohodlných věcech. Znamená to, že o nich budeme mluvit – se vzájemnou úctou, v duchu spravedlnosti a lásky k bližnímu, ale také jasně a bez omlouvání. Ježíš řekl, že poznáme pravdu a že tato pravda nás osvobodí. Neřikal nic o tom, že budeme s touto pravdou oblíbeni u světských autorit. A konečně, když chceme, aby naše životy přinášely plody, musíme poznat sami sebe tak, jak Bůh chce, abychom se poznali: jako jeho svědky na zemi, nejen ve svém soukromém chování, ale ve veřejné akci, včetně společenských, ekonomických a politických rozhodnutí.

Jestliže mohl být pro Ježíše Krista získán pohanský Řím, jistě můžeme učinit totéž pro náš dnešní svět. Chce to jen nadšení a odvahu žít podle toho, co věříme. Modleme se za sebe navzájem, povzbuzujme se a pustme se do díla Páně.

z angličtiny přeložila Michaela Freiová (mezikulturní redakce)

KOMENTÁŘE

Nový ateismus

K nové podobě kritiky náboženství

Křížová výprava ateistů

S ateismem je to špatné. Pokud je to, co nabídl Richard Dawkins ve svém bestselleru „Boží šílenství“, vrcholem dvoutisícileté kritiky náboženství a popírání Boha, může být věřící člověk uklidněn: on – a nikoli ateista Dawkins – je na správné cestě. Filosof náboženství Alister McGrath píše ve své reakci na Dawkinovu knihu: „Když jsem četl ‚Boží šílenství‘, byl jsem smutný a zároveň znepokojený. Jak se mohl tak nadaný a rozumný přírodovědec, který se tolik zasazuje o objektivní pozorování věcí, stát tak agresivním protináboženským propagandistou, když otevřeně odmítá všechno, co neslouží jeho věci? Proč zneužívá přírodní vědy k tomu, aby jimi podpořil svůj ateistický fundamentalismus?“ Tomu, kdo se chce Dawkinsem hlouběji zabývat, lze McGrathovu knihu vřele doporučit.

Když chtěl *Spiegel* před nedávnem uveřejnit nezávislý článek o náboženství, pověřil tím svého římského korespondenta Alexandra Smoltzyka. A náhle neseděli na lavici obžalovaných papež a Vatikán, ale lidé bez Boha. Článek se jmenuje „Křížová výprava ateistů“ a už na tom názvu něco je: je to stejné jako za Ježíšových časů, kdy Boží Syn procházel římskou provincií Judeou. Tak jako tehdy vystupovali v ději démoni a ďábel, vystupují dnes, v době vysoké konjunktury náboženství, do popředí ateisté. V prvních letech třetího tisíciletí udeřila hodina rozhodující bitvy ve věci Boží.

Ateisté nové generace bojují proti samotnému Bohu

„Nepotřebujeme Boha,“ hlásá Michel Onfray ve Francii, v Itálii bojuje „Unie ateistů a racionalistických agnostiků“ proti křížům ve školách. V Německu prosazuje Nadace Giordana Bruna „vědu místo víry“ a propaguje dětskou knihu zaměřenou proti náboženství s názvem „Kudy se, prosím, jde k Bohu? zeptalo se prasátko“. Nejde o nějaké masové hnutí, ale o hlučnou, médií podporovanou skupinu popíračů Boha, jež je sice počtem nevýznamná, ale může vždy počítat s tím, že na knižních veletrzích a v televizních talk-show dostane prostor.

Už dlouhá léta mají v médiích zajištěné místo kritici Církve. Polemizují s papežem a s katolickou sexuální morálkou, požadu-

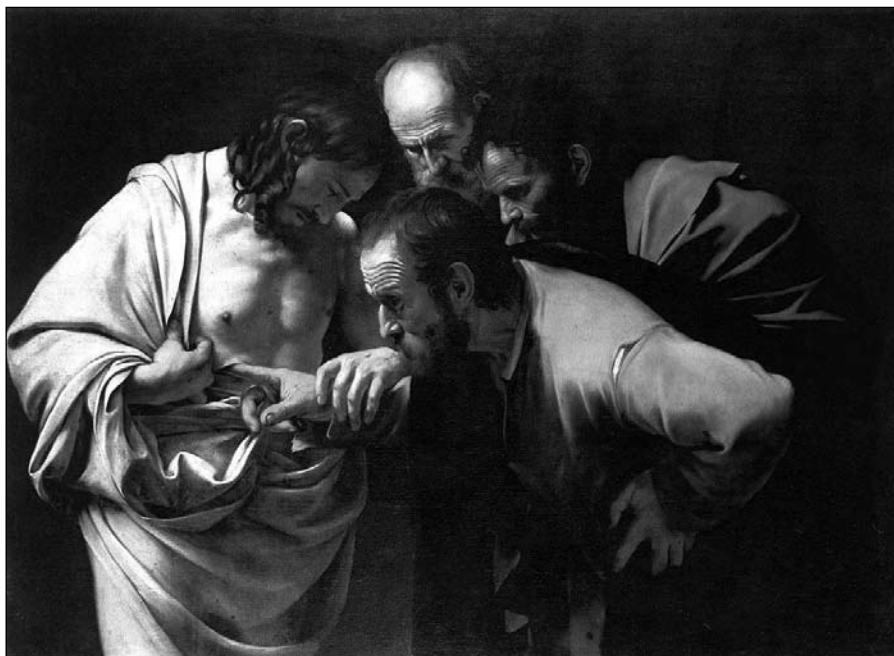

Foto: <http://langeo.edu>

jí odstranění celibátu a více práv pro ženy a laiky. Ale ateistický fundamentalismus Dawkinsova stříhu se s tím nespokojí. Nechce eliminovat Církev, ale přímo Boha. Náboženství je soukromá záležitost, zní motto laicistů a příznivců radikálního oddělení Církve a státu.

Ale nejspíše od chvíle, kdy islamisté s odjištěnými samopaly a modlitbou na rtech uspořádali krvavou lázeň z 11. září 2001, přestalo být náboženství soukromou záležitostí. Od té doby se diskutuje o víře. A ateisté nové generace už nebojují s islámským nebo křesťanským fundamentalismem, s papeženskou Církví nebo s nenávisťmi kazateli v mešitách, ale bojují proti samotnému Bohu. Samotná víra v Boha je pro ně kořenem všeho zla. Na diferencovaný pohled na fenomén náboženství se nezmohou.

Věřit – to znamená nechat padnout podmínky, za nichž člověk uvěří. A tady je ateistický fundamentalismus zcela nemilosrdný. Ví jen to, že nechce uvěřit. A tak je dialog s reálným ateismem už dopředu bezvýhodný.

Ateistický fundamentalismus nechce eliminovat Církev, ale přímo Boha, samotná víra je pro něj kořenem všeho zla.

Dialog s reálným ateismem je předem bezvýhodný

S kritiky Církve se ještě dalo mluvit, s ateistickými fundamentalisty už ne. Problém je v tom, že nevěřící sám nezná důvod své nevíry. Nedokáže proto říci, za jakých okolností by uvěřil – například kdyby viděl mrtvé vstávat z hrobů, kdyby papež dogmatizoval evoluční teorii nebo kdyby byla povolena kněžská svěcení žen. I kdyby takové podmínky byly splněny, měl by k nevíře další důvody. Věřit – to znamená nechat padnout podmínky, za nichž člověk uvěří. A tady je ateistický fundamentalismus zcela nemilosrdný. Ví jen to, že nechce uvěřit. A tak je dialog s reálným ateismem už dopředu bezvýhodný.

Podaří se propojit věřící do aliance, která by se postavila alianci nevěřících, jež se vytvořila v posledních letech? Dne 29. listopadu uveřejnil Vatikán papežovu odpověď 138 muslimským odborníkům na jejich dopis ze 13. října. V dopise podepsaném kardinálem Tarcisiem Bertone, který zve menší skupiny těchto odborníků k rozhovoru, se píše: „Aniž bychom chtěli přejít nebo zamlouvat rozdíly mezi křesťany a muslimy, měli bychom se zaměřit na to, co nás spojuje, totiž na víru v jednoho Boha, Stvořitele a Soudce, který na konci časů bude

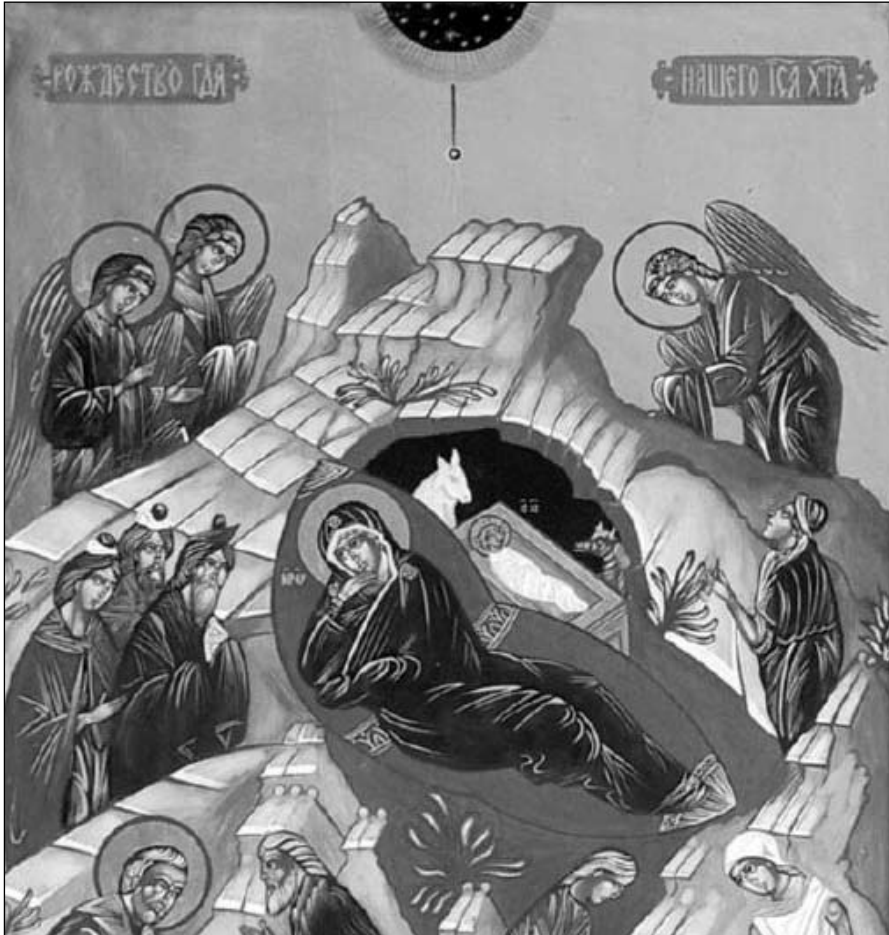
dokončení na str. 12

VÁNOCE

Narození Páně

Bůh sestupuje z nebes, abychom my vystupovali tam

Foto: archivo

Země, vypuč Spasitele

Je mnoho koled v našich krajinách. Už jsme však asi zapomněli na jejich sociální vznik a filologický původ slova. Koleďa je počestěný latinský výraz *calendae*, který znamená první den v měsíci. První den v roce představoval pro vesnického učitele, který působil i jako ředitel chóru v kostele, *cantor*, důležité datum. Chodil si vybírat od sedláků příspěvky v naturálních za svou činnost a spolu se svými žáky zazpíval vánoční skladby, aby si líp něco dobrého „vykoledoval“. Jiné národy, kde toto sociální pozadí nebylo, tolik vánočních písní nemají. V Itálii prakticky zní skoro jenom jedna pověstná, složená sv. Alfonsem z Liguori: Sestup k nám z hvězd! Zpívá se už před Vánocemi, při přípravné novéně. Neznají tu totiž ani naše adventní roráty.

Cizinci rádi kritizují zemi, ve které se octnou. Tak se také stalo, že studenti, kteří jsou v Římě z celého světa, jed-

nou měli zásadní výhrady proti italské vánoční písni. Nazvali ji sentimentální a jeden bohoslovec dokazoval, že je dogmaticky naprosto nesprávná. Kristus přece nesestoupil z hvězd, ale narodil se na zemi z Marie Panny. Český rorátní zpěv to říká daleko správněji: „Vypuč nám ho země klín!“ Obrátili se na mne, abych diskusi rozhodl. Co říci? V debatách se vždycky přehání, zdůrazní se jedna stránka věci na úkor druhé. Jisté je, že Kristus je Syn nebeského Otce, přišel k nám tedy z nebe. Ale nestalo se to bez lidské spolupráce. Jako nový Adam přijal tělo ze země, stal se člověkem z lidské matky. Setkaly se tu jakoby dva protichůdné pohyby: sestup Boha na zem a výstup člověka na nebe.

Dva protichůdné pohyby

V historii náboženské se oba směry označují jako charakteristické pro dvě různé mentality: řeckou a židov-

skou. Řečtí myslitelé definovali filosofii, ale i umění a všechno úsilí o krásu, jako „výstup lidské duše vzhůru“, do nebe. To je touha všech lidí. Ale dosáhnou toho? U Židů Starého zákona je jakoby opačný pohyb. Tam nehledají lidé Boha a nebe, chtějí se zmocnit země. Ale Bůh hledá je a stále k nim sestupuje. Při narození Kristově se oba směry setkaly. Na starých ikonách je pěkně zdůrazněna obojí stránka. Představuje se tu Kristus jako sestupující z nebe: nejdříve mezi anděly, pak k Panně Marii při zvěstování do betlémské jeskyně, do jordánské vody při křtu a nakonec do pekel, do říše smrti. V tom okamžiku však začíná vzestup, který vrcholí nanebevstoupením. Ale není to ještě definitivní konec. V poslední dny světa má Kristus znovu sestoupit na zemi ve slávě, aby celou zemi pozvedl do slávy nebes.

Sjednocení nebe a země v osobě Mesiáše

Lidskými silami se tyto dva pohyby spojit nedají, jsou protichůdné. Ve starých pohanských mytologiích se vypráví o tom, jak bohové někdy sestoupili na zemi. Ale byly to jenom krátké návštěvy. Nebešťané tu nikdy dlouho nevydrželi a znovu utekli na Olymp. A z druhé strany básníci, umělci, myslitelé, kteří touží dosáhnout nadzemské krásy, kolika zklamání se dožijí! I v náboženství se varuje před neuváženou touhou po výškách ducha. Jedno starokřesťanské rčení napomíná: „Vidíte-li někoho, kdo chce svou vlastní vůlí vystoupit na nebe, stáhněte ho za nohu dolů, protože by později sám spadl z výšky.“ Na nebe může vystoupit jenom Bůh. Aby toho byl schopen člověk, musí se stát nejdříve božským. To pak je podstata vánočního tajemství. Bůh se stal člověkem, aby mohl opravdu sestoupit na zemi a člověk se stal Bohem, aby se otevřely brány nebes pro pozemské lidi.

Nebe a země se sjednotily v jedné osobě Mesiáše. Nebyla to jenom návštěva shůry. Toto pohanské pojetí doznívá ve starokřesťanské herezi nestoriánů. Podle nich se Bůh opravdu člověkem nestal, ale bydlil v Ježíšově lidství jako v chrámu. Proto také popírali, že by se Panna Maria mohla nazývat Bohorodičkou. Přece nezrodila Boha, ale jenom člověka, Ježíše Nazaretského, ve kterém

VÁNOCE

bydlil Bůh. Spor s nestoriány byl dlouhý a bylo tu mnoho nedorozumění. Ale velké koncily v Efezu a v Chalcedonii utvrdily pravověrnou nauku. Kristus je jediná osoba Bohočlověk, je jeden, ale existuje ve dvou přirozenostech, božské a lidské.

Jedna osoba ve dvou přirozenostech

Jsmo si dobře vědomi, že tyto základní pravdy víry zní dnešním lidem abstraktně, nevědí si rady s výrazy „jedna osoba ve dvou přirozenostech“. Jak je vyložit, aby se nám staly srozumitelnějšími? Pokusme se o to! Vyjdeme z toho, co známe. Je to skutečnost, že každý z nás je osoba a každý ví, že jeho důstojnost bude podle toho, čím dokáže být, čím se stane. Možnosti, čím se člověk může stát, jsou veliké. Ukazují to dějiny, plné příkladů tzv. velikanů: zakladatelů království, vědců, básníků, vynálezců, sportovců. Je to ovšem vždycky v hranicích lidských možností. Ty se překročit neda-

jí. Člověk může mít, jak se říká, andělské vlastnosti, ale nikdy nebude andělem, protože by přestal být člověkem. Ale i z druhé strany je podobné mystérium. Podle Platóna se Bůh nemůže přímo se světem ani stýkat, ztratil by tím svou vznešenost, svou nedotknutelnost, své věčné štěstí. V Kristu se Bůh stal člověkem a jeho velikost se tím nijak neumenšuje, ukazuje se naopak jeho láska v plné míře a slávě.

Je tu výměna vlastní, jedna strana obohacuje druhou a žádná přitom netrpí ztrátu. Otcové církve formulovali tento princip: Bůh se stal člověkem, aby se člověk stal božským. V plné míře se to ovšem uskutečňuje jenom v Kristu. Ale On je ideál, ke kterému se musíme přiblížit podle osobního povolání, podle dané milosti. Řečtí otcové razili pro toto tajemství výraz „zbožštění člověka“. Zpočátku se toho slova báli, není-li příliš směle. Bible i přirozený náboženský cit nás varují, abychom se nestavěli

na úroveň Boží. Ale pak se s tím výrazem smířili a přijali jej za vlastní. Tím, že dostáváme Kristovu milost, jeho Svátého Ducha, jsme skutečně pozvednuti na úroveň Božího života, jakoby adoptováni do Boží rodiny. Jak jinak bychom se mohli modlit „Otče náš“? Byla by to jenom metafora, jenom neurčitý obraz, jako když říkáme „otec vlasti“, „otec hnutí“ apod. Naše Boží synovství je naopak skutečné, reálné. Je adoptivní. Ten výraz se v křesťanském slovníku ujal a je pěkný. Tím že lidstvo přijalo Božího Syna za Syna člověka, Bůh adoptoval syny lidí za syny Boží. Stalo se to jednou, o vánoční noci v Betlémě. Ale ten proces pokračuje v celých dějinách: Bůh sestupuje z nebes, abychom my vystupovali tam, kde je on, do jeho věčných příbytků, kde nám připravil místo (srov. Jan 16,7ad.).

Mons. Tomáš Špidlík SJ
<http://www.radiovaticana.cz>
 (meziitalky redakce)

Znamení nemluvněte

Spojení síly a slabosti jako známka Boží přítomnosti

Všechna tajemství víry jsou spojena

„Často slyším, že Velikonoce jsou největším a hlavním svátkem. Ale mně se daleko víc líbí Vánoce. Ne proto, že by tu bylo víc sentimentality, ale z náboženských důvodů. Vždycky mě víc přitahovala myšlenka příchodu Boha do tohoto světa než myšlenka zmrtvýchvstání.“ – To mi jednou při exerciciích řekla jistá dáma. Měla to být námitka proti církevnímu roku? To jistě ne! Není to vlastně vůbec žádná objekce. Je to vyjádření dojmu. Ten dojem pak není zásadně zmýlený. Vyjadřuje spíš dogmatickou pravdu, že všechna tajemství víry jsou spojena a že z jistého obzoru se jeví každé mystérium jako prvotní a základní.

Vánoce jsou svátkem příchodu Boha v náš svět. To pak je jedna ze základních biblických idejí. Filosofie a umění je hledání Boha ve výšinách, chvályhodný, ale většinou neúspěšný výstup. V Bibli naopak Bůh hledá člověka a sestupuje k němu. Jakým způsobem a v jaké formě?

Slabý člověk hledá silného Boha

Bůh, který sestupuje, se zjevuje lidem především tak, jak jej oni sami jsou schopni pochopit. Přináší jim v nadlid-

ské míře to, čeho si oni sami nejvýš váží. Primitivní člověk si na prvním místě nejvíce váží síly. Vždyť je potřebná k životu. Bez ní se v boji o existenci neobstojí. Jednotlivce najde ovšem oporu v silném kmeni, ke kterému patří. Ale je-li sám národ slabý? Pak se jeho existence stává nebezpečnou. Pomoc shůry se tedy projevuje jako zjevení Boží síly.

Takovým slabým kmenem uprostřed velkých mocností byli i Izraelité Starého zákona, stále ohrožení ze všech stran. Proto se první „muži Boží“ ve Starém zákoně objevovali jako mimořádní hrdinové. Těžko si je dovedeme v konkrétním životě představit. Viděl jsem kdysi katechetický film o Samsonovi. Nevím, kde všude hledali herce, který by ho vhodně představoval. Nakonec našli skutečně nějakého obra s býčím krkem a hroznými svaly. Ten ovšem nepůsobil sympaticky a těžko by v něm někdo viděl Božího muže. Ale představitel biblických scén není nikdy snadná. Žijeme v příliš odlišném prostředí. Jistý je jenom obsah vyprávění. Boží pomoc sestoupila k slabým a utlačovaným ve formě síly, která byla nad všecko očekávání.

Foto: archív

Ale přesto je tato síla jakoby nestálá. Samson poruší Boží příkaz, síla ho opustí. Na konci života se obrátí k Bohu v úpěnlivé modlitbě, síla se mu vrátí. Tato okolnost je velmi silně zdůrazněna. Ve formě síly sestoupil k člověku Bůh sám. Tento motiv se později v dějinách Izraele často opakuje: Bůh dělá slabé lidi silnými. Proto se také jako silní projeví. David zabije obra Goliáše (srov. 1 Král 17). Je sice mla-

VÁNOCE

dý a malý, ale převyšuje svého protivníka hbitostí reakcí.

Není divu, že si podobným stylem líčili Židé i budoucího Mesiáše. Má natrvalo vysvobodit svůj lid a přemoci všechny nepřátele. Bude se jmenovat Emmanuel (Iz 7,14), „Bůh s námi“, anebo „Silný Bůh“ (Iz 9,6).

Moc Boží zahalená v bezmocném nemluvněti

Jaké chyby se dopustili Židé, když rozvíjeli tyto představy o silném Mesiáši? Nejsou snad úplně v biblické linii? Čím víc k nám Bůh sestupuje, tím víc se má stupňovat jeho moc. Logika je tu jasná, a přece z ní vyplynul pomýlený závěr. Ze dvou prvků zjevení se rozvinul jenom jeden. Bůh dává svým věrným sílu. Dá jí tedy plnou a vrchovatou měrou Mesiáši. Správné předpoklady a správný závěr. Ale je tu i druhá stránka Božích zjevení. Hospodin při všech okolnostech dokazuje, že sílu dává on sám, že člověk sám je slabý. I tato stránka se tedy projevila při příchodu Mesiáše vrcholnou měrou. Co je v lidské společnosti slabší než právě narozené nemluvně, ve všem závislé na pomoci ostatních?

Setkáváme se tedy při Božím zrození s tajemnou antinomií, spojením protikladů, harmonií mezi nejvyšším a nejnižším vnímatelným tónem. Bůh sestupuje na zem v celé své slávě a moci. To se zdůrazňuje biblickým motivem andělů a jejich zpěvem. Jejich přítomnost je známkou přítomnosti Boží. Tato Boží moc se vtěluje do člověka, ne v plné síle a mužnosti, ale do nemluvněte položeného v jeslích.

Toto spojení síly a slabosti je známkou přítomnosti Boží. V řádu přírody se podobný úkaz nevyskytuje. Židé tomuto znamení z velké části neporozuměli. Divíme se jejich zaslepenosti. Sotva si však uvědomujeme, že je tato antinomie stálým kamenem úrazu i pro naši víru, a to ve všech okolnostech.

Vidět Boží sílu i v slabosti

Vidíme například, že Církev prospívá, že rostou katolické školy a spolky, že katolíci mají vliv v politice. Spovděkem to přijímáme a děkujeme za to, že je s námi Bůh. Jsme však schopni vidět sílu Boží i v pronásledování, v neúspěších, v likvidaci církevních institucí? Na II. vatikánském koncilu pranýřovali Otcové tzv. tri-

umfalismus. Mínili jím tuto neschopnost vidět Boží sílu i v slabostech církve.

Týž problém se v tisícíroch obměnách naskytuje v denním životě jednotlivců. Máme úspěch? Dovedeme něco, máme talent? Rádi uznáme, že to jsou Boží dary, že Prozřetelnost je s námi. Jakmile však přijde nemoc, neúspěch, neschopnost, víra v sílu Boží, která je v nás skrze Ducha Svatého, rapidně ochabuje.

Takovým způsobem zaostřujeme svůj pohled i na druhé. Za důležité a vlivné pokládáme jenom ty, kdo mají moc a sílu a kdo se takoví jeví. Bezmocnými pohrdáme nebo se k nim stavíme jako dobrodinci a jejich zachránci. Nikdy nás nenapadlo, že právě jejich modlitba bývá nejsilnější.

Z tohoto hlediska není svátek Vánoc daleko od znamení Velikonoc. Příklad Boží nám má dát i tu sílu, abychom dovedli přehodnotit své hodnoty. Připomíná nám to i svátek sv. Štěpána, prvního mučedníka, hned po radostné zvěsti vánoční. Ale ta musí proniknout i sem. Jen tak bude vánoční radost úplná.

Mons. Tomáš Špidlík SJ

<http://www.radiovaticana.cz>

(meziřtitulky redakce)

Přichází jako dítě, nechce nás ovládnout silou

Homilie Benedikta XVI. z loňské půlnoční mše vánoční v bazilice sv. Petra

Draží bratři a sestry,

právě jsme v evangeliu slyšeli slova, která andělé ve Svaté noci řekli pastýřům a kterými na nás dnes volá Církev: „V městě Davidově se vám dnes narodil Spasitel – to je Kristus Pán. To bude pro vás znamením: Naleznete dětátko zavínuté do plének a položené v jeslích.“ (Lk 2,12). Nic zázračného, nic mimořádného, nic velkolepého nebylo dáno pastýřům jako znamení. Uvidí jenom dítě zavínuté do plének, které – jako všechny děti – potřebuje mateřskou péči; dítě, které se narodilo ve stáji a proto neleží v kolébce, ale v dobytčím žlabu. Znamením Božím je dítě se svou potřebou pomoci a ve své chudobě. Jenom srdcem mohou pastýři nahlédnout, že v tomto dítěti se stala skutečností předpověď proroka Izaiáše, kterou jsme slyšeli v prvním čtení: „Hle, dítě se nám narodilo, syn je nám dán, vládu má na svém rameni.“ (Iz 9,5). Ani nám není dáno jiné znamení. Anděl Boží zve skrze poselství

evangelia také nás, abychom se vydali spatřit srdcem dítě, které leží v jeslích.

Bůh se pro nás stal maličkým

Znamením Božím je prostota. Znamením Božím je dítě. Znamením Božím je to, že On se pro nás stává maličkým. Toto je jeho způsob kralování. Nepřichází s mocí a v zevnější velkoleposti. Přichází jako dítě, které je bezbranné a potřebuje naši pomoc. Nechce nás ovládnout silou. Zbavuje nás strachu ze své velikosti. Žádá naši lásku: proto se stává dítětem. Nic jiného od nás nechce než naši lásku, jejímž prostřednictvím si bezděky osvojujeme jeho citění, jeho myšlení a jeho vůli – naučíme se žít s Ním a praktikovat s Ním také pokoru odříkání, která je součástí podstaty lásky. Bůh se stal maličkým, abychom jej mohli pochopit, přijmout. Je to milovat. Je to Církev. Církevní otcové našli v řeckém překladu Starého zákona u proroka Izaiáše jedno slovo, které cituje také Pavel, aby

ukázali, jak byly předpovězeny nové cesty Boží už ve Starém zákoně. Čte se tam: „Bůh se rozhodl zkrátit své Slovo, zkrátit jej“ (Iz 10,23; Řím 9,28). Otcové to interpretovali ve dvojitým smyslu. Syn samotný je Slovem, *Logos*; věčné Slovo se stalo maličkým – tak maličkým, že se vešlo do jeslí. Stalo se dítětem, aby se nám (Slovo) stalo pochopitelným. Tak nás Bůh učí milovat maličké. Učí nás tak milovat slabé. Učí nás tímto způsobem úctě k dětem. Betlémské dítě směřuje náš pohled na všechny trpící a zneužívané děti, narozené i nenarozené. Na děti, které jsou jako vojáci vsazeny do světa násilí; na děti, které musí žebrať; na děti, které trpí bídou a hladem; na děti, které nezakouší žádnou lásku. V nich ve všech je Betlémské dítě, které nás volá k odpovědnosti; Bůh, který se stal maličkým, nás volá k odpovědnosti. Modleme se tuto noc, aby záře Boží lásky pohladila všechny tyto děti, a prosme Boha, aby nám pomohl podílet se na ní, aby

VÁNOCE

byla respektována důstojnost dětí a aby všechny ozářilo světlo lásky, kterou má člověk zapotřebí víc než hmotné věci nutné k přežití.

Bůh se pro nás stal blízkým

Tím jsme došli ke druhému významu, který Otcové našli ve větě: „Bůh zkrátil své Slovo“. Slovo, které nám Bůh sděluje v Písmu svatém, se postupem času stalo zdoluhavým. Slovem zdoluhavým a komplikovaným nejen pro lidi prosté a negramotné, ba dokonce ještě více pro znalce Písma, pro učence, kteří se se samozřejmostí pouštěli do podrobností a příslušných problémů, ale už se takřka nedokázali dopracovat uceleného pohledu. Ježíš „zkrátil“ Slovo – a dal nám spatřit jeho hlubokou prostotu a jednodu. Všechno to, co nás učí Zákon a Proci, je shrnuto – říká – v těchto slovech: „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí... Miluj svého bližního jako sám sebe“ (Mt 22,37-40). To je vše – celá víra je shrnuta do tohoto jediného aktu lásky, který zahrnuje Boha i lidi. Okamžitě však vyvstávají otázky: Jak můžeme milovat Boha celou naší myslí, když Jej stěží můžeme dohledat svou schopností myslet? Jak Jej milovat celým naším srdcem a naší duší, když Jej srdce dohlédne jen zdálky a ve světě přitom vnímá četná protifečení, která nám Jeho tvář zahalují? V tomto bodě se setkávají ony dva způsoby, kterými Bůh „zkrátil“ své Slovo. Není už daleko. Není už neznámý. Není už našemu srdci nedostupný. Stal se pro nás dítětem a rozptýlil tak každou nejasnost. Stal se naším bližním a restauroval tak obraz člověka, který se často jevil málo přívětivým. Bůh se pro nás stal člověkem. Daroval sebe sama. Udělal si na nás čas. On, který je Věčnost překračující čas, přijal čas za svůj, povznesl náš čas k sobě. Vánoce se staly svátkem darů, aby byl napodobován Bůh, který nám dal sebe samého. Nechme, aby se našeho srdce, naší duše a naší mysli dotkla tato skutečnost! Mezi tolika dary, které kupujeme a dostáváme, nezapomeňme na ten pravý dar: darovat si vzájemně něco z nás samých! Darovat si vzájemně náš čas. Otevřít náš čas Bohu. Rozplyne se tak nervozita. A zrodí se tak radost, zrodí se tak slavnost. Připomeňme si u svátečního stolu těchto dnů Pánovo slovo: „Když strojíš oběd nebo večeři, nezvi své přátele, ale ty kteří sami nejsou nikým pozváni a nejsou s to pozvat tebe“ (srov. Lk 14,12-14). A to také znamená: když dávaš vánoční dárky, nedá-

vej jen těm, kteří tě sami také obdarují, ale obdaruj ty, kteří od nikoho nic nedostanou a sami nemohou nic dát. Tak jednal sám Bůh: On nás zve na svoji svatební hostinu, což mu nemůžeme oplatit, ale můžeme to jen přijmout. Napodobme jej! Milujme Boha a od Něho také člověka, abychom pak v lidech nově odhalili Boha!

Bůh se pro nás stal Chlebem

Tím se otevírá i třetí význam tvrzení o Slovu, které se stalo „kratším“ a „maličkým“. Pastýřům bylo řečeno, že najdou dítě ve žlabu pro zvířata, která byla pravými obyvateli stáje. Otcové vyvodili z četby Izaiáše (1,3), že u betlémských jeslí byli vůl a osel. A zároveň text interpretovali v tom smyslu, jako by to byl symbol židů i pohanů – tedy celého lidstva –, kde každý svým způsobem potřebuje Spasitele: onoho Boha, který se stal dítětem. Člověk má k životu zapotřebí chléb, plod země a své práce. Avšak nežije jenom chlebem. Potřebuje stravu pro svou duši: potřebuje smysl, který naplní jeho život. Zvířecí žlab se tak pro Otce stal symbolem oltáře, na

kterém spočívá Chléb, kterým je samotný Kristus: pravý pokrm našich srdcí. A znovu Jej vidíme, jak se stal maličkým: ve skromné zjevu hostie, v kousku chleba nám On dává sebe sama.

Staňme se maličkými pro Boha

To všechno nám říká znamení, které bylo dáno pastýřům a které je dáno nám: dítě, které nám bylo dáno; dítě, ve kterém se Bůh stal pro nás maličkým. Prosme Pána, aby nám daroval milost hledět tuto noc na betlém s prostotou pastýřů a obdržet tak radost, s níž se vrace-li domů (srov. Lk 2,20). Modleme se, aby nám dal pokoru a víru, s níž svatý Josef hleděl na dítě, které Maria počala z Ducha Svatého. Prosme, aby nám dal dívat se na Něho s tou láskou, s níž Jej pozorovala Maria. A modleme se, aby tak světlo, které viděli pastýři, osvítilo také nás a dovršilo na celém světě to, co andělé oné noci zpívali: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, ve kterých má Bůh zalíbení.“ Amen!

přeložil P. Milan Glaser SJ
<http://www.radiovaticana.cz>
 (mezikitulký redakce)

NA ZÁVĚR

dokončení ze str. 6

s každým člověkem jednat tak, jak si zaslouhuje.

Jsmo všichni povoláni k tomu, abychom se postavili do jeho služby a poslouchali jeho svatou vůli.“ Spisy a teze ateistů vyvolávají pozornost. Méně senzáční je ale to, co se – téměř mimo zrak veřejnosti – odehrává mezi křesťany a muslimy: dosud nikdy se neodehrál takový dialog, jaký teď začíná mezi papežem a zástupci různých muslimských směrů.

Nová kapitola dějin náboženství

Je to znamení doby: islámští teroristé zbořili „dvojčata“. Nato papež pronesl v Řezně přednášku, která zdůraznila souvislost náboženství a rozumu a odmítla jakékoli použití násilí. V průmyslových zemích Západu jsou spisy principiálních ateistů na čele seznamů bestsellerů – a lidé věřící v Boha, křesťané a muslimové, navazují tolerantní a diferencující rozhovor, jaký se dosud v ději-

nách neodehrál. Jako fundamentalisté tu už nestojí věřící, ale popírači Boha, kteří chtějí z odvaru evolucionismu a darwinismu vydestilovat zvěst, podle níž neexistuje Stvořitel, ale jen sebe-tvořící a rozvíjející se příroda s člověkem ve svém středu.

Nikdo to nepředpokládal, ale první roky třetího tisíciletí otevřely zcela novou kapitolu dějin náboženství, o níž dosud nevíme, kam vyústí. Jedno je ale jisté: katolická církev a papež jsou protagonisty tohoto vývoje. Čím silněji se profilují, tím zuřivější budou útoky ateistického fundamentalismu na obraz světa a člověka věřících lidí. Bůh není mrtev, jak kdysi tvrdil Nietzsche, ale je živější než kdy jindy. Hněv ateistů je jen kontrastní hudbou, jež tuto skutečnost podbarvuje.

Quido Horst

Autor je šéfredaktorem katolického deníku „Tagespost“, z něhož jsme článek přejali. Z němčiny přeložila a redakčně upravila -mf- (mezititulky redakce)

Vážení čtenáři, děkujeme Vám všem, kteří jste zasláním finančního daru umožnili další vydání *RC Monitoru* a pomohli pokrýt režijní náklady spojené s jeho vydáváním.

S upřímným Pán Bůh zaplať a přáním požehnaných vánočních svátků

redakce

Liturgická čtení

30. 12.	Neděle	Sir 3,3–7.14–17a, Žl 128, Kol 3,12–21, Mt 2,13–15.19–23 <i>Svátek Svaté rodiny</i>		
31. 12.	Pondělí	1 Jan 2,18–21, Žl 96, Jan 1,1–18 <i>sv. Silvestr I.</i>	3. 1.	Čtvrtek 1 Jan 2,29 – 3,6, Žl 98, Jan 1,29–34 <i>Nejsvětější Jméno Ježíš</i>
1. 1.	Úterý	Nm 6,22–27, Žl 67, Gal 4,4–7, Lk 2,16–21 <i>Slavnost Matky Boží, Panny Marie</i>	4. 1.	Pátek 1 Jan 3,7–10, Žl 98, Jan 1,35–42 <i>bl. Anďela z Foligna</i>
2. 1.	Středa	1 Jan 2,22–28, Žl 98, Jan 1,19–28 <i>sv. Basil Veliký a Řehoř Naziánský</i>	5. 1.	Sobota 1 Jan 3,11–21, Žl 100, Jan 1,43–51 <i>sv. Telesfor</i>

6. 1.	Neděle	Iz 60,1–6, Žl 72, Ef 3,2–3a.5–6, Mt 2,1–12 <i>Slavnost Zjevení Páně</i>		
7. 1.	Pondělí	1 Jan 3,22 – 4,6, Žl 2, Mt 4,12–17.23–25 <i>sv. Rajmund z Peňafortu</i>	10. 1.	Čtvrtek 1 Jan 4,19 – 5,4, Žl 72, Lk 4,14–22a <i>sv. Agathon (Dobromil)</i>
8. 1.	Úterý	1 Jan 4,7–10, Žl 72, Mk 6,34–44 <i>sv. Severin</i>	11. 1.	Pátek 1 Jan 5,5–13, Žl 147, Lk 5,12–16 <i>ct. Marie Elekta</i>
9. 1.	Středa	1 Jan 4,11–18, Žl 72, Mk 6,45–52 <i>sv. Julián</i>	12. 1.	Sobota 1 Jan 5,14–21, Žl 149, Jan 3,22–30 <i>sv. Probus (Pravoslav)</i>

RC MONITOR – zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/2400.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.